

Slovenski dom

Stev. 22

V Ljubljani, torek 28. januarja 1941

Leto VI

Novi angleški sunki na vseh afriških bojiščih

Zadnja poročila govore, da so angleške čete v Eritreji prodrle do Agordata in očistile vse kenijsko ozemlje od Italijanov

Nekje v Italiji, 28. jan. o. 234. italijansko uradno vojno poročilo pravi o bojih v Afriki:

Cirenaika, 28. januarja. Med živahnimi boji zahodno in južno od Derne so naše čete prizadevale pomembne izgube sovražnikovim oklopnim enotam. Naše letalstvo je s strojnimi in z bombami obstreljevalo močne oddelke mehaniziranih čet in topništva. Naša lovka letala so zbila dve angleški letali.

Vzhodna Afrika: Nadaljevali so se boji na sudanskem bojišču ob živahnem sodelovanju naših letal.

Kenija: Naši oddelki so presenetili močno sovražnikovo kolono in ji prizadeli občutne izgube.

Kairo, 28. jan. o. Angleške čete, ki so začele z ofenzivo proti Eritreji, so zdaj vdrle 160 kilometrov globoko v Eritrejo. Prvi angleški oddelki so snoči bili v predmestjih Agordata, glavnega kraja v notranjosti Eritreje.

(Agordata je važen zaradi tega, ker je po železniški progi zvezan z Masauo, glavnim italijanskim pristaniščem za Eritrejo in Abesinijo. Zdi se, da bo angleška vojska po zasedbi Agordata prodirala ob progi proti Masauu, kjer so glavna skladišča italijanske vojske v Vzhodni Afriki. Iz Masaua drži v prestolnico Abesinije, Adis Abebo, najmodernejša avtomobilska cesta.)

Kairo, 28. jan. Reuter. Svoje uradno poročilo pravi, da so se britanske čete v Eritreji približale italijanskim postojankam pri Agordatu, važnem mestu ob koncu proge, ki drži v Masauo. Obramba Agordata sestoji v glavnem iz strelskih jarkov, zavarovanih z bodečimi žicami in strojnimi gnezdi, skritimi po kamenitem pobočju. Britanske čete južno od Agordata ogrožajo italijanske oddelke pri Barentu, motorizirani oddelki pa napadajo sovražnikove čete, ki se umirajo.

kajo iz Hagarja, ki so ga včeraj izpraznili. Na kenijski fronti smo vrgli italijanske čete čez mejo, tako da ni zdaj nobenega italijanskega vojaka več na ozemlju Kenije. V tej pokrajini operirajo čete iz Vzhodne in Zahodne Afrike.

Kairo, 28. jan. Reuter. Vrhovno poveljstvo britanskih čet na srednjem vzhodu poroča:

Libija: Operacije pri Derni se zadovoljivo razvijajo. Število ujetnikov pri Tobruku znaša več kakor 25.000. Zaplenili smo tudi 22 srednjih tankov in 18 lažjih. Preštevane zaplenjenih topov je še v teku.

Eritreja: Naše sile sporočajo obkoljevanje sovražnika, ki drži položaje pri Agordatu in Bare-

luku. Sovražnik je včeraj izpraznil Hagar. To italijansko kolono, ki se umika, naše čete preganjajo. Po teh operacijah smo zajeli čez 110 ujetnikov.

Abesinija: Dočim pri Metemi operacije napredujejo, javljajo iz notranjosti o novih uspehih abesinskih rodoljubov.

Kairo, 28. jan. o. V okolici Derne, zlasti na jugu in zahodu, se osamljeni italijanski oddelki še upirajo. Angleška mornarica obstreljuje obrežno cesto ter umikajoče se italijanske transporte.

V Tobruk prihajajo nepretrgane vrste novih angleških ojačenj. Avstralski oddelki naglo popravljajo dva mostova pred Tobrukom, ki so ju razstrelili Italijani.

Romunija je dobila generalsko vlado

Predsednik vlade Antonescu napoveduje v zunanji politiki neomajno zvestobo Nemčiji in Italiji

Bukarešta, 28. jan. o. Ker se je maršal Antonescu v glavnem posrečilo zadušiti vstajo, o kateri še ni točno znano, kakšne cilje je imela ter kakšno politično smer je hotela dati Romuniji, je bila včeraj sestavljena nova romunska vlada, v kateri je trinajst generalov in trije civilisti. S tem je Romunija dobila vlado, ki ima značaj generalske diktature. General Antonescu si je poleg predsedstva pridržal začasno še zunanje ministrstvo. Snoči je bila vlada izpolnjena še s štirimi državnimi podtajniki, od katerih so trije civilisti, eden pa general.

General Antonescu je po sestavi nove vlade dal izjavo ter v njej med drugim poudaril:

>V notranji politiki se bo nova romunska vlada prizadevala, da uvede popoln red v državi. Romunija mora živeti v miru in ohraniti svoj ugled. Vlada ima vojaški značaj. Ministri bodo budno pazili, da ne bi bile prizadele koristi Romunije.

Zunanja politika bo že zaradi tega dejstva samega, da jo vodim jaz, vedno šla z Nemčijo in Italijo. Zato sem jaz sam najboljši zagovornik. To pomeni, da bomo šli za Hitlerjem in Mussolinijem. Z njima nas družijo duhovne vezi ter se nikdar ne bomo od njiju ločili.

Kaj se bo zgodilo z zaprtimi legionarskimi voditelji, zlasti Iliem Simom, še ni znano. Zdi se pa, da bodo z njimi obravnavali tako, kakor je v Romuniji zadnja leta običajno: ustreljeni bodo.

Nemiri še niso povsod zadušeni. Pri pobojih je bilo po dosedanjih podatkih ubitih najmanj 7000 ljudi. O legionarskem voditelju Simi ni še točno znano, ali so ga Antonescovi ljudje dobili v roke, ali ne.

Jugoslovanska uradna sožalja ob smrti madžarskega zunanjega ministra

Belgrad, 28. jan. m. Ob smrti madžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja, odkritostnega pobornika za sklenitev prijateljske pogodbe med Jugoslavijo in Madžarsko, so včeraj izrazili sožalje tujakšnjemu madžarskemu poslaniku baronu Bakacsu Besenyiju naš zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković, pravosodni minister Lazar Marković, v imenu predsednika vlade Cvetkovića, ki se je mudil v Skoplju, njegov kabinetni šef Boško Natsijević; v imenu jugoslovansko-madžarske gospodarske zbornice, predsednik Vlada Ilić, bivši minister Vojin Gjurčić, v imenu jugoslovansko-madžarskega društva. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković pa je razen tega izrekel sožalje predsedniku madžarske vlade grofu Pavlu Telekyju in Czakyjevi ženi.

Dr. Kulovec spet v Belgradu

Belgrad, 28. jan. m. Davi so se vrnil v Belgrad minister dr. Franc Kulovec, ki se je v nedeljo udeležil obnega zbora Kmečke zveze ter sestanka železničarjev, pristašev JRZ v Sloveniji.

Nekaj letalskega udejstvovanja nad Anglijo in Nemčijo

London je imel že osmo zaporedno noč brez napadov

Berlin, 28. januarja. DNB. Vrhovno poveljstvo državne oborožene sile sporoča snoči: Nemški bombniki so včeraj z uspehom napadali konvoje in posamezne ladje ob jugovzhodni angleški obali. Nedaleč od Oxfordnesa sta bila dosežena dva polna zadetka z bombami na neki ladji, na kateri je izbruhnila strahovita eksplozija. Ogledniška letala so opazila severno od Moutha sovražnikovo ladjo, ki je gorela. Ta ladja je bila tik pred tem dnevno napadena od nemških bombnikov. Ponoči je sovražnik na nekatere kraje v zahodni in srednji Nemčiji metel bombe. Požari, ki so se pojavili, so bili hitro pogaseni. Gmotna škoda je neznatna. Pri teh sovražnikovih napadih so bile ubite štiri osebe, šest pa ranjenih. Vsi so bili civilisti. Tri naša letala se niso vrnila domov.

London, 28. januarja. Reuter: Zvedelo se je,

da so prednočnim manjši oddelki britanskih bombnikov operirali nad Hanovrom. Več bombnikov je vrglo bombe na industrijski del tega mesta. Vsa britanska letala so se vrnila domov.

London in Anglija sta nocoj imela že osmo zaporedno mirno noč, ki je potekla skoraj brez slehernega letalskega napada.

Halifax o angleških vojnih ciljih

Prvi cilj — zmaga, drugi cilj obnove sveta z ameriško pomočjo

Washington, 28. jan. o. Novi angleški poslanik v Združenih državah, lord Halifax, je včeraj sprejel časnikarje ter jim povedal med drugim:

>Prvi angleški bojni cilj je vojno dobiti. Drugi cilj pa je obnova sveta z pomočjo drugih držav — Amerike — ter preprečiti vse nadaljnje poskuse za kako vojno.

Halifax je dejal, da je izredno zadovoljen z obiski pri pomočniku zunanjega ministra, Wellesu ter pri raznih drugih političnih osebnostih. Vsem tem je povedal, da bo sovražnik doživel silno toplej sprejem, če bo poskusil priti v Anglijo.

Italijanski ministri odhajajo na bojišča

Rim, 28. jan. o. United Press: Včeraj je bilo sporočeno, da sta italijanski zunanji minister grof Ciano ter minister za javna dela po vzgledu Farinaccija ter drugih ministrov odšla na bojišča ter prevzela vodstvo svojih edinic. Grof Ciano bo prevzel poveljstvo letalskega, minister za javna dela Gorla pa planinskega oddelka na grškem bojišču. Ni znano, ali naj odhodi ministrov na bojišča pomenijo spremembo v italijanskem političnem vodstvu.

Nemške napovedi o „odločilnih vojaških in političnih dogodkih“

Hitler izdeluje nove načrte. Namigovanja na vdor v Anglijo

Berlin, 28. jan. m. Nemški krogi posvečajo vedno večjo pozornost dogodkom, ki jih pričakuje vsa svetovna javnost kot odgovor Italije in Nemčije na zadnje angleške uspehe v Afriki. Kakšen sunek bosta izvedli Nemčija in Italija, do zdaj ni mogoče še ugotoviti. Na obveščenih mestih samo poudarjajo, da se voditelj Nemčije Hitler s svojimi najbližjimi političnimi in vojaškimi sodelavci mudi že dalj časa izven Berlina, kjer v samotni proučuje predloge. Takšnim sestankom so doslej navadno vselej sledili močni udarci. Po številnih znamenjih bodo politični in vojaški dogodki nastopili istočasno, in sicer na več straneh.

V zvezi z vojaškimi dogodki nemške politične osebe vedno poudarjajo, da je končni izid sedanje vojne mogoče doseči samo na angleškem otočju samem. Zato mislijo, da je za napad nemških oboroženih sil na Veliko Britanijo samo že vse pripravljeno ter nemške čete samo čakajo na povelje za naskok. Razen tega pa tudi govore nemška vojna poročila zadnje dni o prvih nemških ogledniških poletih na severno Afriko. Znano je, pravijo, kaj je vedno prihajalo po takšnih ogledniških poletih. Zato ni izključena možnost, da bodo v kratkem poslani v južno Italijo še večji oddelki nemške vojske.

93. dan vojne med Italijo in Grčijo

Predsednik grške vlade o grških vojnih ciljih

Grčija se bori za svobodo, ne za osvajanje

Nekje v Italiji, 28. januarja. AA. Stefani: Italijansko vojno poročilo št. 234 pravi: Na grškem bojišču akcije krajevne značaja in ojačeno delovanje patrol. Naša letala so bombardirala sovražnikove čete.

Atene, 28. jan. o UP: Predsednik grške vlade Metaxas je pred nekaj dnevi sprejel tuje časnikarje in govoril o grških vojnih ciljih. Dejal je, da je sedanja vojna za Grčijo osvobodilna, ne osvojevalna. Zagotovi naj Grčiji neodvisnost in nedotakljivost ter svobodni razvoj njenih moralnih in tvojih sil, ne da bi bile prizadete koristi drugih držav. Grčija ne more dovoliti, da bi ljudje grške krvi ostali pod tujo oblastjo. Grčija mora biti velika in močna sredozemska država.

Atene, 28. januarja. Atenska agencija poroča: Uradno poročilo glavnega stana grške vojske št. 92 pravi: Dne 26. januarja so bili samo krajevni nastopi, ki so bili kronani z uspehom. Ujeli smo nekaj sovražniških vojakov.

Atene, 28. jan. o. Reuter poroča: Izgube, ki jih je pretrpela italijanska vojska na albarskem bojišču v zadnjih dveh dneh, so doslej najhujše od začetka vojne med Italijo in Grčijo. pravi atenski radio. Ko so grške čete zasedle nove postojanke, so bila tla tam posuta s trupli padlih italijanskih vojakov.

London, 28. jan. o. Londonski radio poroča, da je vrhovni poveljnik angleške vojske na bližnjem

Zemljevid k bojem v Severni Afriki

Socialno skrbstvo mesta Ljubljane

Ljubljana, 28. januarja. Vsako mesto in vsaka upravna celota skrbi vedno čim bolj zato, da bi bilo v njihovem okolju, v njihovem mestu socialno skrbstvo čim popolnejše in da bi bili revni ljudje čim bolj preskrbljeni. In kako s tem v naši beli Ljubljani?

Mestna občina je uvidela že pred leti, da je treba socialno skrbstvo prilagoditi zahtevam časa, saj revščine ni mogoče ublažiti z besedami, niti s predpisi. Uvedla je strogo nadzorstvo nad izvajanjem uredb, ki ščitijo delavske sloje. Smatrala je za svojo dolžnost pravično posredovanje med delodajalcem in delojemalcem, tako da bo za oba dobro. Edino učinkovito sredstvo proti revščini v našem mestu je dobro mestno gospodarstvo. In tega se mestna občina zaveda. V današnjih časih so zadovoljni uslužbeniki sloji med najzanežljivejšimi jamstvi gospodarskega uspevanja podjetij, občin in držav. Prvi pogoj gospodarskega in socialnega napredka je pa zdravje. Občina je sklenila preskrbeti ubožnim slojem zdrava stanovanja. Mladino moramo obvarovati pred slabimi vplivi. Odraslemu pa moramo dati dela, da ga brezdolje ne zavede na kriva pota. Tudi za starost in bolezen je treba preskrbeti. Vpravi zaradi teh temeljnih načel je začela mestna občina urejati socialno skrbstvo, da bo tako izboljšala socialne razmere.

Za izboljšanje socialnih razmer si prizadeva mestna občina z vsemi uradi, zavodi in podjetji. Lajšanje bede pa je ožja naloga mestnega social-

no-političnega urada, ki je bil ustanovljen že leta 1928. Mestna občina je ta urad tako preuredila, da je res sposoben, da v polni meri izvršuje svojo nalogo. Občina je socialno-politični urad ločila od drugih uradov in ga s tem postavila na lastne noge.

Zaradi čim tesnejšega stika s prebivalstvom je bil ustanovljen še Vrhovni svet mesta Ljubljane, v katerega so bile povabljene vse karitative in humanitarne organizacije in sploh vsi, ki se bavijo s socialnim skrbstvom. Vrhovni socialni svet skrbi za usmeritev socialnega dela in deluje tudi pri socialno-političnem uradu roko v roki ter drugih dobroteljskih akcijah. Socialno-politični urad in Vrhovni svet delata roko v roki in se bori proti izkoriščanju ali zlorabi javne ali zasebne dobroteljske. Uradni proizvedovalci ugotavljajo socialne razmere prosičev za podpore ter sploh podpore potrebnih. Socialni urad je dobil še oddelke socialnih zaščitnih sester, zlasti za važno delo socialno preventivnega značaja. Nekdanje »ubožne očet« je mestna uprava obdržala s sedaj imenovanimi okrajnimi načelniki. Z vsemi temi delavci je mestna občina lahko uredila osrednjo kartoteko vseh v Ljubljani potrebnih družin in posameznikov. Ti delavci so tudi naredili kartoteke za mladinsko, delavsko in starostno skrbstvo. Te kartoteke se vedno bolj spopolnjujejo. Sedaj že kažejo jasen pregled socialnih razmer, ki so v naši občini.

Zdravstveno stanje v Celju

V mestu se že desetletja ni pojavila nobena epidemija

Zdravstveno stanje prebivalstva v Celju je zelo ugodno. V preteklem letu ni bilo nobenih posebnih skupnostnih obolenj. Najhujša obolenja so revmatizem, prehlad in garjavost, kar je v delni zvezi s slabimi klimatskimi stanovanji, ki so skoro v nivoju talne vode ali podstrešnih stanovanj, povečini enosobnih, ki jih običajno imenujemo »sobe s štedilnikom«, ki so vsa prenatrpana s ljudmi iz raznih družin. Krivda je na eni strani v begu podeželskega prebivalstva v mesta, kjer je možnost preživljanja na kakršenkoli način lažja in kjer je socialno skrbstvo vsaj delno urejeno. Na drugi strani pa oddajajo hišni posestniki za stanovanje vsak prostor, čeprav je neprimeren in nezdrav.

Po navedbah statistike, da se je rodilo v Celju 405 domačinov — 210 dečkov in 195 deklet, umrlo pa 278, moramo navesti, da je bilo najstarejši umrli osebi 92 let, nad 80 let starih pa je umrlo 32. Slednja številka je potrdilo, da je zdravstveno stanje v mestu Celju zadovoljivo.

Nalezljive bolezni

Nalezljive bolezni so se pojavljale le posamezno in to predvsem otroške. V mestu se že desetletja ni pojavila nobena epidemija. Skupno število nalezljivih obolenj znaša 76, od tega sta umrli 2. Večina bolnikov z nalezljivo boleznijo so izolirali v bolnišnici, doma so ostali le oni, pri katerih je bila zagotovljena hišna izolacija pod nadzorstvom mestnega fizikata.

Proti kozam je bilo cepljenih 355 dojenčkov in 424 otrok. Zaradi morebitne evakuacije mesta je bilo cepljenih proti davici 2.377 predšolskih in 1.572 šolskih otrok.

V evidenci je imel mestni fizikat 68 jetičnih bolnikov, od tega z odprto tuberkulozo 23. Na tuberkulozi je umrlo v Celju lani 17 oseb. Nujno potrebna je prislina izolacija odprtih jetičnikov, tako, kot to velja za druge nalezljive bolezni. Za rakom je umrlo 23 oseb. V seznamu so imeli 13 alkoholikov in 83 veneričnih bolnikov. Precej opravka so imeli zdravniki z osebami, ki jih je ugriznil stekel pes. Duševnih bolnikov je prijavljenih 65, od teh umsko zaostalih 27. Samomora sta bila v preteklem letu dva. 17 ljudi je zadela možganska kap, 10 pa srčna. Smrtnih nesreč je bilo 11.

Celje se oskrbuje z dobro pitno vodo po gravitacijskem vodovodu. Med letom so napravili 28 novih priključkov in položili 324 m cevi. Zaradi velike potrošnje vode in stalne razširjenosti bo nujno razširiti zajetje in dovod, oziroma poiskati dobro talno vodo in jo dovajati rezervoarjem. Ostalo kmetstvo in redko naselje ima dobro talno vodo iz vodnjakov, ki pa so povečini slabo grajeni. Mestna kanalizacija se je razširila za 977 m.

Bela kuga

Odpravljanje plodu je v Celju precej razširjeno in se vrši nad vse tajno. V letu 1940, ni bil izvršen nobeden splav po strogi medicinski indikaciji in po predpisani komisiji, niti ne pri privatnih zdravnikih niti v javni bolnišnici. Pač pa je bilo prijavljenih po zdravnikih in v bolnišnici 49 doživštev začeta splava, od teh 43 pri zakonitih ženah. Ugotovljeno je, da so vzroki splavljanja bolj moralnega kot socialnega značaja.

Celju — dom jetičnih!

V Celju imamo več zdravstvenih ustanov. Bavninska javna bolnišnica s kirurškimi, internim

in porodniško ginekološkim oddelkom ter oddelki za očesna in infekcijska obolenja, v katerih je skupaj 450 postelj, že zdavnaj ne odgovarja potrebam velikega okoliša. Nujno je potrebno osnovati tuberkulozni oddelke. Sedaj so odprti tuberkulozni bolniki, povečini hirale, zdravi na internem oddelku in so ločeni od drugih bolnikov le po sobah. Celjska javnost je z vsem navdušenjem pozdravila sklep odbora Protituberkulozne Lige v Celju, da postavi oziroma izvede v Celju namesto spomenika Vitešk. kralju Aleksandru I. Zedinitelju prepotreben jetični dom. Liga zato na razpolago že nekaj sredstev, v Celju pa obstoja tudi fond za spomenik, ki so ga nameravali postaviti.

Zdravstveni dom ima šolsko polikliniko za vse žole, mestno zobno ambulanto, protijetični dispanzer, venerološki, bakteriološki in antituberkulozni oddelki ter mestno dnevno zavetišče s kuhinjo kraljice Marije za šolske otroke.

Mesto ima lastno zavetišče za onemogle in sirote s 68 posteljami, ki so vse leto zasedene. Pod tovim obstoja počitniško okrevališče za šolske otroke pod vodstvom Zdravstvenega doma.

Kopališča slabo obiskana

V mestu je bilo pred dvema leti odprto moderno in higiensko urejeno parno, kadno, toplozračno in čistilno kopališče s prhami in vsem udobjem v Delavskem domu. Mestno kopališče je slabo obiskano kljub nizkim cenam. Najbrž se bodo morali odločiti, da ga bodo za določene dni zaprli. Vseh pršnih kopel v preteklem letu je bilo 7707, kadnih pa 6252.

Pomanjkanje zdravih delavskih stanovanj

Asanacija mesta se vrši s kanalizacijo industrijskega predela, napeljevanjem vode itd. Nujno potrebna je asanacija državne ceste skozi naselje Gaberje zaradi silnega prahu poleti in blata v deževni dobi. Zaradi velikega pomanjkanja higienskih stanovanj je nujno potrebno zgraditi v Celju cenene stanovanjske hišice za delavske in revne sloje. Na vsak način bo morala oblast najti izhod, kajti ravno pomanjkanje zdravih stanovanj je vzrok širjenja jetike in drugih bolezni. Celjska mestna občina si je že stavila nalogo, da izvede takšno akcijo, toda današnje razmere so to zaenkrat preprečile, mestna občina pa bo gotovo to akcijo izvršila, čimprej bo le mogoče.

Ob vsem poročilu ne smemo preko dejstva, da je mestni fizikat pod vodstvom g. dr. Podpečana mnogo pripomogel k pomoči revnim slojem. V ambulanci je izvršil 2727 ordinacij, imel 274 zdravniških obiskov na domu bolnikov, obiskoval Mestno zavetišče v Medlogu, imel razna predavanja itd. Zaščitna sestra gđ. Završnikova je obiskala na domu 51 otrok, 27 hiralcev, 23 družin, dnevno zavetišče in ljudsko kuhinjo pa večkrat. Desinfektor je izvršil 70 desinfekcij, in sicer v 60 stanovanjih in v 10 šolskih razredih. Desinfekcij proti stenicam je napravil 17. Tržni nadzornik g. Fijavž je poleg svojega administrativnega dela v tržnem nadzorstvu dnevno pregledal trg z g. Pozničnem, 115 živilskih trgovin, 22 mlekarin, 65 gostilniških obratov in 61 mesarskih obratov.

Matura na mariborskih učiteljskih

Maribor, 28. januarja.

Zaradi pomanjkanja učnega osebja za ljudske šole je ministarstvo prosvete odredilo, da se v tekočem šolskem letu kandidati petega letnika učiteljskih šol predčasno prijavijo k maturi, tako da bodo mogli že v kratkem nastopiti učiteljsko službo. Matura se je končala sedaj na obeh mariborskih učiteljskih — na državni učiteljski šoli in na zasebnem ženskem učiteljskem šolski sester.

Učiteljski diplomski izpit na drž. učiteljski šoli v Mariboru so bili od 13 do 24. t. m. Kot ministarstvo odposlanec jim je predsedoval dr. Poljanec Leopold, prosvetni inšpektor v pokoj. Prijavilo se je 16 pripravnikov in 8 pripravnic. Izpit je uspešno napravilo 11 pripravnikov in 7 pripravnic. Pet pripravnikov in ena pripravnica imajo popravi izpit v marcu t. l.

Na zasebnem učiteljskem šolski sester v Mariboru so bili izpiti od 13 do 23. t. m. Predsedoval jim je kot ministarški odposlanec dr. Josip Tominec. Kandidatov je bilo 14. Vsem se je priznala usposobljenost za učiteljski poklic.

Ljubljana od včera do danes

Precej dni je bilo vreme milo in tako toplo kakor pozno pomlad. Jug je vzel skoro ves sneg, le v senčnih krajih ga je še malo ostalo. Če bo šlo tako naprej, bomo imeli pa kmalu pravo pomlad, smo dejali. Ljudje so se že sprehajali pod Tivolijem in se sončili, če je sonce pokukalo iz oblakov.

Včeraj dopoldne pa je nenadoma zapihal od vzhoda. Ozračje se je kar namah ohladilo. Postalo je mrzlo. Zivo srebro je drknilo spet pod ničlo. Ceste so pomrzle in se vsaj v mestu precej osušile. Nebo se je pobleščilo. Če bi se ozračje spet malo ogrelo in bi hotelo kaj leteti izpod neba, bi bil to gotovo sneg. Zaradi stalno enakomerne mraza pa bo ostalo samo pri mrazu. Na račun bodo prišli spet prijatelji leda, ki so imeli te dni odmor.

Dve žrtvi opeklin

4. t. m. je bilo. Bilo je hladno in treba je bilo počenosti kuriti. Tudi 75letni ženska — mestna uboga Vincencija Heinejeva se je gela ob skoro razbeljeni peči. Ko je stala tako ob peči, ji je nenadoma postalo slabo in je revica omahnila na razbeljeno peč. Ni imela več toliko moči, da bi se s peči dvignila. Na stokanje so prihiteli sosedi, ki so jo dvignili. Bili so takoj poklicani reševalci, ki so močno opečeno staro hitro odpeljali v bolnišnico. Vse te dni je revica trpela silne muke. Zdravniki so se trudili, da bi jo ohranili pri življenju, a njihov trud je bil zaman. V noči na ponedeljek je starka izdihnila. Bog jo je rešil trpljenja.

Podobna nesreča se je dogodila tudi na Zupanekovi domačiji v Brnici pri Hrastniku. Dveletna hčerka se je doma igrala. Naključje je hotelo, da je padla na razbeljen štedilnik. Otroček se je pri tem hudo opeklin in so ga težko opečene odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Smrt je mlado dekletce kmalu rešila silnega trpljenja. Samo en dan je trpela.

Letos se je dogodilo že več podobnih nesreč, ki se pa niso končale tako usodno kakor navedeni dve. Z ognjem je treba biti previden, pa čeprav je v peči. Tudi v peči utegne postati ogenj nevar. Posebno je treba paziti na otroke, ki si sami ob nesreči ne znajo pomagati. Več previdnosti, pa ne bo takih nesreč.

Ljubljana v znamenju krzna

Ze v nedeljo si lahko opazil po Ljubljani polno zelenih lovskih oblek, še več pa kmečkih močakarjev z dolgimi svežnji divjih kož. Naslednji dan v ponedeljek je pa skoraj povsod po mestu vladalo krzno! Vsak vlak, ki je pripeljal na kolodvor v Ljubljano, je vozil nove prodajalce, naložene s krznom. Bliža se vsakodnevni sejmi z tovorjenimi kožami. Ker so cene dragocenemu krznu precej visoke, so posamezniki nosili v enem svežnju v roki po dvajset do trideset tisoč dinarjev vrednosti. Kože so precej lepe, ker je bila zima zelo ostrina in mrzla. Kupčije so se že začele zjutraj skaleptati po gostilnah tako, da je bil marsikateri lokal spremenjen kar v blagovno borzo. Poleg divjih kož je bilo precej krzna od najboljših domačih živali — mačke, zlasti iz dolenske strani.

Razne nesreče od nedelje sem

S psom si ni bil preveč dober sedemletni posestnikov sin Ivan Anžič, doma iz Dobruj pri Ljubljani. Popadel ga je namreč domači pes in ga precej obdelal po nogah. Deček se je moral zašiti v bolnišnico. — V Gradu pri Litiji je cepil drva 19letni posestnikov sin Ivan Bokal. Pri tem se je vsekval v roko. Poškodba je nevarna. — Pri smučanju je padel in si zlomil desno nogo 13letni posestnikov sin Jožek Sterle, doma iz Besnice pri Kranju. — Zelo hudo nesrečo pa je doživel 17letni tesarski vajenec Jože Lustig. Zapošlen je bil v delavnici tesarskega mojstra Zakotnika za Bežigradom. Fant je imel opravka pri transmisiji.

Veterinarska ambulanta

SLOV. DRUŠTVA ZA VARSTVO ŽIVALI
posluje dnevno od 14.—16. ure
na Domobranski cesti 21. — Telefon 30-36

S plinom se je zastrupil

Maribor, 28. januarja.

Ko so davi uslužbenici trdke »Motor-Oil«, ki ima svoje prostore v Linhartovi ulici, prišli v laboratorij, se jim je nudil nenavaden prizor. Najprej jim je udaril v nos silen duh po plinu, potem pa so našli tam 38letnega trgovskega potnika Karla Stancerja mrtvega. Poklicali so sicer takoj še reševalce, vendar je ostal ves trud, da bi Stancerja ohranili pri življenju, zaman. Zastrupil se je s plinom.

Kaj je Stancerja gnalo v smrt, dozdej še ni bilo mogoče točno ugotoviti. Pri njem so našli le nekaj nad 500 din denarja, ni pa zapustil nobenega poslovnega pisma, v katerem bi bil povedal, zakaj se je oddčil za smrt. Dogodek je vzbudil tem večje presenečenje, ker je Stancer veljal v Mariboru za precej znano osebnost.

Napad na avtobus

Ko se je snoči vračal za gradom veliki avtobus po cesti v smer proti Strelški ulici, je kar nenadoma zažvižgalo po zraku več kamnov proti avtobusu. Dva kamna sta zadela ravno sredino dveh velikih stranskih šip in vsulo se je pobito steklo v avtobus. K sreči je bil avtobus prazen, tako da ni bil nihče poškodovan, ko je šoper ustavil vozilo ter izstopil, da bi pogledal za napadalci, so se ti s kirohotom razbežali proti grajskem pobočju. Po glasu sodeč, pripoveduje šofer, je bila to gotovo objestna pijana tolpa nočnih krokarjev, kateri so se privoščili to bridko šalo nad avtobusom. Podjetje ima precej škode, posebno ker mora vozilo za nekaj časa izločiti iz prometa, da si nabavi šele iz inozemstva specialno steklo za nova okna.

Radijska postaja v Skoplju že deluje

Skopje, 28. januarja. Včeraj so v Skoplju izročili prometu novo radijsko oddajno postajo, ki bo delno oddajala svojo lastni program, delno pa program belgrajske radijske postaje. Pri svečanosti je imel govor poštini minister dr. Torbar, ki je razvijal misel o tem, da mora država storiti vse, da se prosveta v znanemirjenih delih države dvigne in se naša država uvrsti med najbolj kulturne narode v Evropi. Dr. Torbar je rekel, da je jugoslovansko ljudstvo zelo nadarjeno in bi boljše mesto med narodi tudi zaslužilo. Da se morejo v naši državi prirejati takšne kulturne slovesnosti, ko pa v ostalih delih Evrope besni uničevalna vojna, je vzrok modra politika vlade, ki se drži preizkušenih smernic kneza-namestnika Pavla. Izrekel je upanje, da se bo posrečilo državo tudi za bodoče obvarovati vojnega hrusha. Minister je nato obravnaval razvoj radiofonije pri nas in povedal, da bo kmalu začela delovati tudi ojačena ljubljanska postaja z relajno postajo v Mariboru. Prav tako misli poštino ministarstvo zgraditi radijsko postajo v Splitu in Sarajevu.

Na banketu, ki je sledil po otvoritvi, pa je govoril predsednik vlade Dragiša Cvetković, ki je podal pregled vsega obnovitvenega dela na srbskem jugu. Našel je dolgovrsto kulturnih zavodov in naprav ter razna gospodarsko pomembna podjetja, ki bodo pomagala dvigniti kulturno in gmočno stanje Južne Srbije. Tudi radijska postaja bo služila istemu cilju.

Govorec o položaju naše države, je predsednik vlade poudaril, da živi Jugoslavija v miru in da hoče mir na vsak način tudi ohraniti. Da se ta dobrina ohrani, je potrebna popolna notranja disciplina. Vse tvorne sile ljudstva se morajo usmeriti za gospodarsko in kulturno oblikovanje države in naroda. Napeti bo treba vse sile in biti pripravljeni na žrtve, da bo naša svobodna domovina zares svobodna. Pri takšnem delu ne smemo izgubiti izpred oč socialnega momenta. Največje žrtve morajo sprejeti tisti, ki največ imajo. Pravica mora biti za vsakega in za vse. Vse potrebno je treba dati za našo narodno obrambo.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

Prepričan je bil, da se v tem prostoru ne skriva noben lopov in je odšel v predsobo. Tu je bilo še bolj temno, ter je občutil neprijetno, svojstveno zatohlost, ki je lastnost hiš, katere redko odpirajo gostom vrata. Široko stopnišče je bilo le slabo razsvetljeno skozi okno v gornjem nadstropju. Doktor Hadon se je za trenutek ustavil ob ograji stopnic.

Skozi polodprta vrata na njegovi levo je opazil salonsko pohištvo. Vsi naslanjaji, stoli in divan so bili pokriti s prevleko, na katero je čudna svetloba mesečine tako odsevala, da je izgledalo, kot bi te navlake odsevala živo bitje. Opazi je, ne da bi obrnil na to posebno pozornost, da je samo en stol v slogu Ivana I. odkrit; nato pa je šel zelo rahel sum, kakor bi prihajal z nasprotni strani sobe.

Takoj je šel v to smer. Velike brokatne zavese so pokrivalo odprto brez vrat, ki je razdajala salon od sosednjega prostora. Hadon je zavese malo odgnil in obstal. Zaznal je dvorano in njena veličina ga je iznenadila.

Bila je to velika galerija grajena v klasičnem stilu, s stebri, a v zidu so bile vdolbine, v katerih so bili kipi narejeni v grškem stilu, toda samo kopije najznamenitejših skulptur. Nekateri vdolbine so bile

prazne, a podatki v njih niso bili tako veliki. Ti podstavki so bili uporabljeni kot mize, na katerih so bili razporejeni važni umetniški predmeti ali cvetlične vaze. Na eni od njih se je videla v tem paganismu čudna postava — lesen križ.

Doktor je polahko šel proti sredini dvorane, dokler ni prišel do pramena mesečine, ki je prodirala skozi okno. Kljub previdnosti so njegovi koraki po uglašenem parketu zamolko odmevali od zidov.

Hadon je bil vznemirjen. V tej prostorni dvorani se ne bi mogla skriti niti miš, a najboljše je bilo, da se čimprej odstrani. Verjetno je, da je prišel prepozno.

Nahajal se je že pri vratih salona, ko je nekdo skozi grobno tišino globok vzdih. Bil je to kot šepet izmučene duše. Doktor Hadon je trenutek obstal na mestu kot vkopan. Nato se je obrnil, da ponovno pogleda po galeriji in se krčevito držal za zavese.

Očitno ni bilo nobenih drugih vrat v tej dvorani za ples, nobenega drugega izhoda razen tega, v katerem je stal med zavescami. Bil je zavzet a čudnim občutjem, kot bi bil nekomu v napotje, ki bi nad vse rad odšel s tega kraja. Prav takrat je mesec posvetil izza oblaka in je odsev mesečine prodiral do konca galerije. V tej smeri

svetlobi je izgledal vsak kip v dolbinah, kot bi bil živ.

Nenadoma pa se je kip prav na koncu dvorane v resnici premaknil. Stegnil je roke v pozno preklinjanje, se zrušil s podstavka in padel na tla z zamolklim treskom.

Hadon je za hip okamenel in je bil sam kot kip Perzeja, nato se je polahko blizal belemu kupu na tleh. V tem trenutku, ko je prišel do nje, se je bil očiščen krik.

Doktor je ves preplašen in zasopehan pokleknil, kajti to ni bil razbit kip, temveč ženska, ali točneje, mlado dekle. Z ramen ji je bila njena večerna obleka polegajena in je ležala sključena na platnu, ki je bil ograjen preko prsi, gube pa so bile napravljene kot na klasičnih kipih in so padale do nog.

Doktor jo je vzel v naročje in jo odnesel do mesta, kjer je svetila mesečina. Čim jo je pogledal, je dobilo njegovo lice izraz ekrajne utrujenosti. Razvezal ji je kos platna in se hkratu epomnil, da je zmanjkala ena navlaka iz sosedne sobe.

Kmalu je odprla mlada deklica oči in pogledala doktorja z izrazom, v katerem je bilo prav toliko strahu kot začudenja. »Hvala Bogu! Vse je v redu!« je zašepetala.

Hotel jo je vzdigniti, ko pa je zagledal njene boste noge, jo je zopet epustil na tla. Vrnil se je do vdolbine, pred katero je padla in pogledal podstavke, ki je bil pogrnjen s plišem. Tukaj je našel par zmečkanih nogavic in par krasnih čevljev za ples. Vse to je dal v svoje žepce, nato je pobral navlako, ki je bila splojena za ogrinjalo kipa in šel pokrit etol, s katerega jo je bila vzela.

Ko se je vrnil do mlade deklice, jo je vzel zopet v naročje, šel z njo skozi predsobo in jo odnesel v verando, na kateri je ostalo odprto okno.

»Prosim vas, pustite me na tla...« »Bodite mirni!« je rekel zdravnik, ter obstal in prisluškoval. Od ulice so se slišali enakomerni koraki stražnika. Hadon je počakal, da so se oddaljili, nato se je s svojim bremenom odpravil skozi okno.

Ravno je hotel za seboj zapreti okno, ko so se zopet oglašali koraki na pločniku. Brez obotavljanja je nato odhitel skozi zelezna glavna vrata. S težavo je odprl vrata svojega avtomobila, ker je še vedno nosil mlado dekle, ki je ob nočnem hladu popolnoma prišlo k sebi. Trenutek kasneje je pogнал avto in je dirjal skozi megle v nasprotni smeri, odkoder so se slišali enakomerni koraki.

Mlada deklica se je okrenila k njemu in mu je rekla z neverjetnim mirom: »Kam me peljete, doktor Hadon?« ter kratko dodala: »Pojasnilo boste dobili kasneje.«

Mesto, da bi vozil po najkrajši poti, je brodil po ulicah, da bi ušel vsaki morebitni neprijetnosti in komplikaciji. V tem času se je mlada deklica nadevala narančne večerne obleke. Nato je vprašala: »Prosim Vas! Ali lahko dobim svoje nogavice?«

Hadon je izlek iz žepov nogavice in čevlje.

»Zakaj me peljete v svojo ordinacijo?« ga je mirno vprašala.

»Razložil vam bom kasneje.«

Pritajeno se mu je nasmehnila. »Rešitev, ki jo je izvedel doktor, bo za naše malo mestece prava senzacija.«

»Kot se zdi, misle Datmar imate radi purtolovske dogodke?« ji je odgovoril Hadon. »Zdi se mi, da me imate za histerično.«

»Zenske, ki se sprehajajo ob dveh zjutraj spremenjene v kip, niso samo histerične, njih primer je mnogo težji. Upam pa, da vaš slučaj ni tako velik, da bi morala priti na pomoč policija.«

(Dalje sledi)

Od tu in tam

V Srbiji so včeraj slovesno praznovali praznik svojega največjega prosvetitelja sv. Sava. Povsod so bile običajne prireditve, pri katerih so sodelovali zastopniki vseh oblasti. Knežinja Olga je bila prisotna pri proslavi višje ženske obrtne šole v Belgradu, njena sinova kneževiča Aleksander in Nikola pa sta bila navzoča pri proslavi na drugi moški gimnaziji. Na tej gimnaziji je l. 1912 maturiral kot redni učenec njun oče knez-naměstnik Pavle. V Skoplju pa so dali v promet novo radijsko oddajno postajo. Pri odpretnju je imel govor poštni minister dr. Torbar, pri banketu pa je govoril o pomenu dogodka predsednik vlade Dragiša Cvetković.

Belgrajska delavska zbornica je predložila za namitv predlog, ki se tiče ukinitve glavnega tajništva vseh delavskih zbornic. Zastopniki belgrajske zbornice so mnenja, da osrednje tajništvo ni izpolnilo nad, katere so vanj pošlagi, poleg tega pa je to tudi zelo draga naprava. Žalostno tega bo belgrajska zbornica sklicala posebno izredno zasedanje in bo o tem predlogu sklepala, najmanj pa misli izglasovati predlog, da na vsak način sama izstopi iz osrednjega tajništva.

Pravoslavni patrijarh Gavril je posvetil novega pomožnega episkopa, ki se imenuje vikarni episkop. Na zadnjem zasedanju arhijerejskega sabora srbske pravoslavne cerkve je bil izvoljen za pomožnega episkopa katehet Valerijan Stefanović iz Belgrada, star le 36 let. Pri posvetitvi je bil med episkopi navzočen tudi ruski pravoslavni metropolit Anastazij. Vlada in kraljevski dom sta poslala k svečanosti svoja zastopnika.

Velikansko poplavo je povzročilo prenateno topjenje snega v Črni gori, zlasti v krajih blizu Skaderskega jezera. Morsča je zaradi močnega dotoka potokov in hudournikov narasla za štiri metre in se izlila iz struge, ker Skadersko jezero ne more sprejeti vseh množin vode. Poplavljenice so bile štiri vasi, toda škode ni velike, ker so prebivalci, sluteč nevarnost, vse premočnine spravili o pravem času na varno. Pač pa se boje, da ne bi jezero povzročilo katastrofalne poplave, ker se steka vanj ogromno vode in se vodna gladina stalno dviga. Takšne poplave prizadenejo le polja in travnike, katere obdelujejo ljudje na tistem delu jezerskega dna, ki je že visoko in ga jezero zalije le ob največjem deževju.

Zveza vodnih zadrug v donavski banovini je imela zborovanje pod vodstvom prometnega ministra inž. Bešlića. Na zborovanje je prišlo mnogo delegatov, od častnih gostov pa ban Kišurina, minister Vulović in belgrajski župan Jevrem Tomić, več pomočnikov ministrov in drugi. Govorniki so poudarjali pomen vodnih zadrug, ki so se izkazale zlasti tedaj, kadar je voda — kakor lani spomladi — preplavljala plodna polja in uničevala setev. Vodne zadruge morajo skrbeti za zaščitne nasipe in so zato potrebne pomoči od strani vseh merodajnih činiteljev. Govoril je tudi gradbeni minister Vulović, ki je poudarjal pomembnost združniške osnove vodnih zadrug. Za predsednika zveze je bil nato izvoljen belgrajski župan Tomić, za podpredsednika pa prometni minister Bešlić.

Belgrajski velesejem ima krasne pogoje za svoj razvoj in velik uspeh. Tri leta obstoja velesejem in vseskozi je svoje bilance zaključeval z velikimi dobitki. Vsako leto je bilo zgrajenih več novih paviljonov in površina velesejma se je stalno povečevala. Sedaj imajo na programu razširitve proti Zemunu in bodo s pomočjo belgrajske občine nasipali del zemljišča v neposredni bližini sedanjega razstavnega prostora, katerega voda zmerom zalije. V celoti bo končno velesejmski prostor znašal okrog 100.000 kvadratnih metrov. Zgradili bodo celo vrsto novih paviljonov in tudi velik športni stadion ter veliko poslopje za veliko dvorano za večje prireditve. Kot prestolniški velesejem ima belgrajski velesejem tudi to prednost, da ima mnogo tujih držav svoje lastne paviljone. Lani se je obeh razstav udeležilo 16 tujih držav, od teh je imelo osem svoje paviljone, v katerih so priredile kolektivne razstave vseh svojih izdelkov.

Dve leti deluje v Kragujevcu prva jugoslovanska šola za izdelovanje letal. Doslej se je šola izdelovali le jadrna letala, poslej pa bodo začeli izdelovati tudi ogledniška šolska letala po tipu, katerega je sestavil znani konstruktor Drago Bešlin. Letalo bo dvosedesno in bo lahko pristalo na ploščki, dolgi le 80 metrov. Najmanjša brzina letala bo 78 kilometrov na uro. Posebna vojaška komisija je letalo pregledala in odobrila.

Bela kuga se je zajela tudi v vasi. Hrvaški časopisi objavljajo porazne številke o rojstvih in smrtih v vasi Habjanovci pri Vinkovcih. Tam sta se lani rodila le dva otroka, umrlo pa je 13 ljudi. Listi pravijo, da je to najbolj očiten dokaz moritve nerojenih otrok, kajti prav slavonske vasi so gospodarsko tako močne, da ni mogoče reči, da ljudje svojih otrok ne bi mogli rediti in preživljati. Sploh pravijo, da se je s to boleznijo okužilo posebno podočelje v Slavoniji in Sremu, kjer so res bogate kmetije.

Skopljsko radijsko postajo bodo odprli jutri, v ponedeljek, na dan sv. Sava. Odprl jo bo poštni minister dr. Torbar. Postaja je začasno dobila tudi svoj znak, ki bo začetna melodija znane južnosrbske narodne pesmi: »Biljana platno beljaše...« Večina ljudi iz vseh krajev pa je izrazila željo, naj bi nova postaja kot stalni signal uvedla začetne zvoke znane srbske četniške pesmi: »Spremite se spremit, četnici...«

Dubrovnik bi rad večje podpore, da bi si povečal pristanišče, uredil nova carinska poslopja in zgradil novo železniško postajo. Promet v pristanišče je velik in vse dosedanje naprave, stare že več desetletij, ne zadostujejo več za velik promet. Od tam prihajajo vprašanja, čemu se zida pristanišče v Ploči blizu Metkovića, češ da je nepotrebno in nepomembno. Znano pa je, da je pristanišče Ploče priboril Bosni pokojni dr. Spaho, ki je bil prepričan, da mora imeti Bosra kot velika zakladnica naravnih bogastev svoje in v neposredni bližini se nahajajoče pristanišče, kajti sedanje zveze Bosne z morjem so zelo skromne in ovinkaste, železnica pa ozkotirna.

Da bi si ohladila sovraštvo do sosedu, je šla ubiti njegovega sina edina. Ta nenavadni zločin se je zgodil v okolici Čačka. 43letna Živka Antonijević, mati štirih otrok, je sovražila sosedu Milihojevića nad vse. Dolge čase je tuhtala, kako bi se mu maščevala in nazadnje je sklenila ubiti njegovega 14letnega edina. S pomočjo svoje prijateljice Mile Pogoravljevičeve je mladega Gligorija izvalila v gozd, ga umorila in truplo skrila. Milihojevićevi so sina pogrešili in po dolgem iskanju njegovo truplo tudi našli. Živko so prijeli, pa je vse tajila. Toda vasičan so jo označili kot zver, ki je skrivaj ljudem zastrupljala živino in jim žive kokoši trgala na dvojce. Z vsemi ljudmi je bila sprta. Sodišče ji je odmerilo 15 let roditelj, njeni prijatelji pa 10 let.

Proračun okrajnega cestnega odbora v Mariboru

Predvidenih za 5.090.075 din izdatkov

Maribor, 28. januarja.

Danes dopoldne je bila pod predsedstvom načelnika Franja Zebota proračunska skupščina okrajnega cestnega odbora v Mariboru. Na skupščini se je obravnaval proračun za novo proračunsko leto, ki pa izkazuje v primeri z dosedanjimi nekatere posebnosti. Tako se bo po novi uredbi že s letom 1942. državno proračunsko leto vzporedilo s koledarskim letom ter ne bo več trajalo — kakor dosedaj od 1. aprila do 31. marca. Temu se bodo prilagodili tudi proračuni naših samouprav, med njimi tudi okrajnih cestnih odborov ter bodo prihodnji trajali le 9 mesecev — od 1. aprila do 31. decembra 1941. Pri cestnih odborih pa to skrajšano proračunsko leto na izdatke ne bo prav nič vplivalo, saj se dela na cestah izvršujejo tedaj, ko so zato primerni letni časi, to je spomladi, poleti in jeseni, dočim v zimskem času počivajo. Zato bodo tudi izdatki cestnega odbora v Mariboru za prihodnje proračunsko leto prav tako visoki, kakor bi bili, če bi trajalo to leto celih 12 mesecev.

Vodstvo cestnega odbora je predložilo današnji skupščini proračun v sledeči višini: Izdatki znašajo skupno 5.090.075, od česar odpade na osebne in upravne izdatke 58.916 din, na stvarne izdatke 1.311.464 din, na vzdrževanje 25.170 din, na vzdrževanje subvencioniranih cest, podpore občinam k vzdrževanju občinskih cest, anuitele od najetih posojil, gradnje novih občinskih cest 2.934.525 din ter izredni izdatki (novogradnje banov. cest in elementarne nezdge) 760.000 din. Pokritje bi bilo sledeče: okrajne cestne doklade 3.322.915 dinarjev, prispevek banke uprave 1.370.770 din, prispevek železniške uprave 9300 din ter izredni dohodki (50% banovinska tangenta k novogradnjam) 380.000 dinarjev, skupaj tedaj 5.090.075 din.

Vprašanje pa je, če bi navedeni znesek v sedanjih časih, ko draginja neprestano narašča, sploh še zadostoval, saj je prometna obremenjenost cest v mariborskem okolišju tolikšna, da bodo potrebni vsi napori, da se obdržijo v kolikor toliko ugodnem stanju. Zaradi tega je okrajni cestni odbor sestavil v smislu navodil kr. banke uprave še drug predlog, ki je za 90% višji od navedenega.

Oba okraja, tako Maribor levi breg, kakor Maribor desni breg spadata med relativno in absolutno najgostejše obdelane okraje v Dravski banovini, dalje sta oba okraja po svojem gospodarskem ustroju tudi precej enostranski razvita, tako da sta navezana na močno izmenjavo gospodarskih dobrin. Ker so železniške

zveze pomankljive, je razumljivo, da gre skoro ves tovarni promet po banovinskih cestah.

Res je, da bi se dalo vzdrževanje cest s primerno racionalizacijo poceniti. V tej smeri se uprava cestnega odbora tudi prizadeva, toda kljub vsemu dosedanjemu trudu ni mogla, zaradi pomanjkljivih denarnih sredstev bistveno spremeniti oziroma zboljšati dosedanjega načina vzdrževanja cest. Delna racionalizacija, ki jo je dosedaj izvedla z organiziranim lastnih gramoznic in s prevozom gramozu za lastnimi prevoznimi sredstvi itd., ni tolikšna, da bi lahko v toliki meri pocenila vzdrževanje, za kolikor se vsa dela vedno bolj podražujejo.

Poleg rednega vzdrževanja banovinskih cest bo cestni odbor nadaljeval z že začetimi novogradnjami tako banovinskih, kakor občinskih, in to po večini le toliko, da ne bodo propadla dosedanja dela.

Tako so predvidena v teku proračunske dobe nadaljevanja sledečih novogradenj: Bresternica—Sv. Križ, za katero je predviden znesek 200.000 din, obč. cesta Ruše—Fala z zneskom 180.000 din, obč. cesta Sv. Ana—Žice z zneskom 90.000, obč. cesta Marija—Snežna—Velka z zneskom 25.000 din, obč. cesta Duplek Korena z zneskom 15.000 din, most čez Penico z zneskom 30.000 dinarjev, ban. cesta Sv. Lenart—Sv. Benedikt z zneskom 100.000, banovinska cesta Reka—Sv. Areh—Šmartno z zneskom 200.000, ban. cesta Maribor—Sv. Peter z zneskom 200.000 din, ban. cesta Sl. Bistrica—Oplotnica z zneskom 300.000 din ter še nekaj manjših del.

Poleg tega bo vzdrževal v teku proračunske dobe še 54 km subvencioniranih cest, za katere je predviden znesek 344.110 din. Za podpore občinam k stroškom vzdrževanja občinskih cest je predviden znesek 80.000 din. Prispevek mestni občini Maribor pa znesek 300.000 din.

Po sporočilu davčnih uprav za Maribor mesto, Maribor okolica in Sl. Bistrica znaša predpis neposrednih davčnih, dokladam podvrženih davkov znesek 17.588.884 din. In sicer predstavlja ta znesek predpis za celo leto, za 9 mesecev bo torej znašal davčni predpis znesek 13.191.663 din. Za pokritje zneska 3 milijone 297.915, kolikor ga odpade na pokritje iz donosa cestnih doklad, je potrebno torej računati 25%. Z ozirom na navedeno je bila torej cestna uprava prisiljena povišati lanski odstotek doklad za 3%.

Da pa bo lahko svoj program izvedel, bo potrebno, da bo posebno banovinska pri dodelitvi kreditov za vzdrževanje obstoječih banovinskih cest upoštevala prometne prilike tukajšnjega okraja, ter nam dala na razpolago višje kredite kot do sedaj.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

V džungli napadeni stražnik — »Hoteli so ga obesiti!« — Nakup vojaškega blaga

Ljubljana, 28. januarja.

Marsikdo še ne ve, da imamo v Ljubljani »džunglo«, kjer je prav pisano in res džunglesko življenje. To je neki dalmatinski vinotoč sredi mesta. Tam žive prav bojevitih lude in tudi ženske so prave Amacoonke, ki se v togoti spravijo celo na stražnika, kar je posebno občutljivi stražnik Anton Marolt, ki je lani na jesen interveniral in pomagal pri ruševniškem sodnemu izvršilnemu organu. Ta je hotel za neko terjatev lastniku vinotoča zarubiti neke stvari.

Svetovo smučarsko prvenstvo — brez Jugoslavije

Spored tekem za svetovno smučarsko prvenstvo v Cortini d'Ampezzo bo trajal 10 dni in je razdeljen tako-le:

1. februarja: svečana otvoritev svetovnega prvenstva na novem stadionu. Pri tej svečanosti bodo sodelovali vsi nastopajoči tekmovalci.
2. februarja: tekme v smuku za moške in ženske.
3. februarja: Štafeta 4 krat 10 km.
4. februarja: Slalom za moške in ženske.
5. februarja: Tek na 18 km.
6. februarja: Skoki za klasično kombinacijo.
7. februarja: Tekme vojaških patrol.
8. februarja: Tek na 50 km.
9. februarja: Tekme v samostojnih skokih.

Vsako leto smo pred svetovnim smučarskim prvenstvom — pa naj je bilo že kjerkoli — s skrbjo in težkim pričakovanjem zasledovali do podrobnosti priprave naših najboljših smučarjev. Ko so se pripravljali na tekme, smo z nestrpnim zanimanjem jakali, kako bo sestavljena naša reprezentanca in katere uspehe bodo naši najboljši dosegli. Z velikim veseljem smo vsako leto tudi beležili viden napredek naših smučarjev, ki so se iz skromnih začetkov začeli vrtati med najboljših smučarskih tekmovalcev na svetu. Letos bo to odpadlo. Naši tekmovalci so ostali doma, nič se niso pripravljali, ker nikamor ne gredo. Jugoslovanska zimsko športna zveza je napravila vse, kar je bilo v njeni moči, da bi pravočasno dobila sredstva, s katerimi bi omogočila trening in odhod naših tekmovalcev. Vse ni zaleglo ničesar. Naši najboljši smučarji bodo ostali doma in ne bodo imeli možnosti preizkusiti svoje sposobnosti v borbi z najboljšimi tekmovalci v vsem svetu. To je težak udarec za vse. Ne moremo se ostričiti vtisa, da se to ne bi nikdar zgodilo, če bi bili ti tekmovalci doma iz Belgrada, ne pa iz Jesenice. V tem vidimo spet en dokaz več, kakor se tretja slovenski šport in delo naših tekmovalcev in idealnih funkcionarjev.

Svetovnega prvenstva se bo udeležila samo naša vojaška ekipa, ki bo nastopila 7. februarja pri teku vojaških patrol.

Dve prijateljski nogometni tekmi

Včeraj popoldne je belgrajsko Jedinstvo igralo v Kragujevcu svojo drugo tekmo. Za nasprotnika je imelo tamkajšnjo Sumadijo. Rezultat tekme je bil neodločen 2:2.

Na povratku iz Subotice, kjer je Hašk v nedeljo igral prvenstveno tekmo z Bačko, se je to zagrebško moštvo ustavilo včeraj v Novem Sadu, kjer je nastopilo proti Vojvodini. Tekma, dasi prijateljska, je bila zelo ostra in mestoma celo surova. V prvem polčasu je bil boljši Hašk in je v tem delu igre tudi dosegel vodilni gol. V drugem polčasu pa je Vojvodina zagospodarila na igrišču in dala dva gola, tako, da je končni rezultat 2:1 za Novosađane. Gole so dali za Hašk Duh, za Vojvodino pa Welker in Jovanović.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer sk. stanje	Temperatura v °C		Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Pada-vine vrsta
		naj. večja	naj. manjša			
Ljubljana	769,4	3,4	-4,5	86	10	0
Maribor	769,8	4,7	-8,0	90	10	0
Zagreb	765,4	2,0	0,0	90	10	NE ₂
Belgrad	764,0	0,0	-1,0	80	7	N ₁
Sarajevo	765,0	6,0	2,0	90	10	N ₂
Vis	761,5	9,0	6,0	90	10	E ₂
Split	760,3	13,0	6,0	60	6	NE ₂
Kumbor	758,7	14,0	6,0	50	3	NNE ₂
Zirje	761,6	16,0	6,0	80	5	NE ₂
Jugoslovija	759,3	15,0	7,0	60	2	NE ₂

Vremenska napoved: Delno oblačno in hladnejše vreme. Najnižja temperatura na letališču je -4,5.

Koledar

Danes, torek, 28. januarja: Valerijan, škof. Sreda, 29. januarja: Francišek Sal.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartus Moste-Zaloška 47.

Občni zbor Društva za pravno filozofijo in sociologijo v Ljubljani bo v petek, dne 31. t. m. ob 18 v seminarski dvorani univerze kralja Aleksandra I., po predavanju g. univ. prof. Spektor-skega. Tema predavanja je: »Pelzhoferjevo mesto v zgodovini državoslovja«. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

Cankarjev večer priredi ženski odsek Prosv. društva Trnovo v sredo, dne 29. januarja ob 8 zvečer v društvenem domu Karunova ulica št. 14. Na sporedu bo poleg pevskih točk in številnih recitacij iz najboljših Cankarjevih del tudi predavanj g. ured. dr. Tineta Debeljaka. Vabimo vse članstvo in prijatelje, da se tega večera udeležijo v obilnem številu. Vstop prost.

V vsako slovensko hišo sliko Marije z Brezji!

Veliko zanimanje je vzbudila razstava risb, guachev in miniaturne plastike Staneta Kregarja in Karel Putriha. Še posebej opozarjamo vse, ki želijo imeti lep okras svojemu stanovanju, da je mala plastika K. Putriha kakor tudi živahni guachi S. Kregarja sedaj s to razstavo prilika za nakup.

Moška prosveta Kodeljevo vabi vse svoje člane na veleznimivo predavanje jutri 29. t. m. ob 20. uri v društveni sobi.

Prirodoslovno društvo v Ljubljani bo imelo svoj VII. redni letni občni zbor v torek, dne 28. januarja, ob 17,45 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Članstvo vljudno vabimo, da se običnega zbora številno udeležijo. — Odbor.

Kupujem, prodajam umetnine, Demšar — Kolodvorska 30.

Jugoslovanski odbor v Londonu in nastanek Jugoslavije je naslov predavanja, ki ga priredi Okrajna organizacija vojnih prostovoljcev v okviru Ljudske univerze v sredo, dne 29. jan. ob 20 v mali dvorani Filharmonije (Kino Matica). Predaval bo bivši član imenovanega odbora, minister v p. dr. Bogumil Vošnjak iz Belgrada. Opozarjamo in vabimo vsu ljubljansko javnost na to veleznimivo predavanje. Vojni prostovoljci, udeležite se predavanja polnoštevilno. — Uprava.

Vstopnice za žalni koncert, ki ga v ponedeljek 5. februarja v veliki dvorani hotela Union priredi mesto Ljubljana v počastje spomina častnega meščana dr. Antona Korošca, so že v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu. Na koncertu bodo pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske, Ljubljanska filharmonija ter solisti ga. Zlata Gjurgjenac-Gavella, ga. Franja Bernot-Golobova, g. Jože Gostič in g. Julij Betetto pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča izvajali veličastni »Requiem« Giuseppe Verdija. Ves čisti dohodek je namenjen ljubljanskim revežem za zimsko pomoč.

Združeni slovenski nameštenci bodo imeli svoj družabni večer dne 1. februarja v dvorani Delavske zbornice, začetek ob pol 8. uri zvečer. Ker je čisti dohodek tega večera namenjen odboru za zimsko pomoč, pričakujemo toliko bolj številne udeležbe. Vse članstvo in prijatelji društva vljudno vabljeno.

Okrajna organizacija vojnih prostovoljcev v Ljubljani bo imela svoj 22. redni letni občni zbor dne 9. februarja t. l. ob pol 10 dopoldne v predavalnici Društva inženirjev v Ljubljani, kongresni tr. 1-II (Kazina). Pozivamo vse tovariše na polnoštevilno udeležbo. — Uprava.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Torek, 28. jan.: Othello. Red Torek. Sreda, 29. jan.: Othello. Red Sreda. Četrtek, 30. jan.: Ugrabljene Sabinke. Red Četrtek.

Opera. — Začetek ob 20.

Torek, 28. jan.: Zaprti. Sreda, 29. jan.: Vesele žene windsorske. Red A. Četrtek, 30. jan.: Hlapec Jernej. Red B. Petek, 31. jan.: Ob 15. Fidelio. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Torek, 28. januarja, ob 20. uri: »Habakuk«. Red B.

Sreda, 29. januarja: Zaprti. (Gostovanje v Murki Soboti.)

Mariborski drobiž

Levotivo za podporo revnih učencev v Mariboru je za Božič razdelilo med 849 učencev (417 dečkov in 432 deklic) tukajšnjih ljudskih in meštanskih šol ter zavetih 154 deških oblačil in 217 dekl. oblek, 286 srajc, 200 hlačk, 336 parov čevljev, 41 komadov volnenih izdelkov, 187 m blaga in 100 kom. svinčnikov.

V ta namen je bilo po potrebnih obrtnikih predelanih za oblačila 798 m blaga, za perilo 548 m. Žensko društvo je poklonilo iz poletne zbirke za primer evakuacije k tej obdaritvi 149 dekl. oblek in 122 deških srajc ter 68 parov čevljev.

Dobrotne dame in zavod Vesna so mnogo obleke same izdelale, da je bila kljub draginji toliko obdaritev mogoča. Prav tako velikodušni darovalci 50.000 din. Odbor izreka vsem najtoplejšo zahvalo, ki so pripomogli lajšati bedo revnih učencev ter priporoča toli humanitarno delo blagoraklonjenosti mariborskega občinstva.

Dobili smo lastno umetniško-fotografsko revijo

Slike slovenskih fotoamaterjev naj nosijo slovenski pečat

Zagrebski fotoklub je tudi našim fotoamaterjem pripravil presenečenje z izredno lepim novoletnim darilom. Z majhno zamudo, ki prča samo, kako ogromno delo je bilo treba opraviti in koliko nepričakovanih težav je bilo treba premagati, je tudi izšla prva številka nove umetniško-fotografske revije: »Savremena fotografija«, ki jo izdaja »Fotoklub Zagreb« pod uredništvom svojega opretnega in nad vse agilnega tajnika g. A. Frajtiča in ki je postala stalno službeno glasilo Bolgarskega fotokluba, Hrvatske fotoamaterske zveze z včlanjenimi klubi in Mednarodne fotoamaterske unije.

Navajeni smo bili na skromne razmere

Niti eden južnoslovanskih narodov ni doslej imel primerne svoje fotografske revije. Bili so časi pred prvo svetovno vojno, ko na to skoro nihče ni smel misliti. Povojna leta so nam res prinesla nekaj, kar se je moglo imenovati mesečnik za fotografijo: v Ljubljani Fotoamaterja, ki je, žal, že pred leti prenehal izhajati, v Zagrebu Fotorevija, v vzhodnih pokrajinah pa do sedaj še eploh nič; vse to pa je bilo v zasebnih rokah in torej pod vplivom ter interesi posameznikov. Močni fotoamaterski klubi, ki so nastali v naših kulturnih središčih in ki so počasi potegnili za seboj tudi večje kraje v provincinah, so v zadnjih letih sicer osnovali fotoamaterske zveze, toda vse te organizacije so ostale brez lastne revije, bile so večjeje gostje pri domačih zasebnih listih, posamezni agili fotoamaterji pa so sodelovali in bili naročniki tujih revij. Iz leta v leto je pekla ta zavest,

klic po lastni reviji

ki bi jo izdajala domača organizacija, ki pozna razmere in razume potrebe naših fotoamaterjev, je bil vedno glasejši.

Kljub usodnim, težkim časom, ki jih preživljamo, se je končno uresničil dolgoletni sen. Kdo jo bo izdal? To vprašanje se je v klubih vedno znova in znova načelo in razmotrilo. Zdi se, da je Zagreb poklican, da postane središče vsega južnoslovanskega amaterskega gibanja. Srbski del našega ljudstva je gotovo še premalo organiziran, slovenski je majhen in na robu kulturnega območja, hrvatski je številno najmočnejši in ima prav zato nalogo, da neke prednosti, ki drugim niso dane. Da pa je Zagreb svojo vlogo zelo pravilno razumel, priča dejstvo, da nove revije ni postavil na ozkoersko lokalno nacionalno podlago, niti ne na jugoslovansko, ampak z vključitvijo Bolgarov na širšo južnoslovansko si je, če upoštevamo, kako važen propagandni element predstavlja danes ravno fotografija, prvi izmed nas nadel hvaležno nalogo delovati tudi s tem sredstvom pri kulturnem zblizanju vseh južnoslovanskih narodov.

Prvi poskusni izvod »Savremene fotografije«, ki je izšel nekako pred dvema mesecema in služil izdajateljem samo za barometer mnenja fotoamaterskih krogov, je že dal slutiti, da je

Izdaja v pravih rokah

ki se ne ustrašijo naporov in se zavedajo, da mora biti list vredna slika in dostojna posoda visoke stopnje naše umetniške fotografije.

Prva številka »Savremene fotografije«, ki smo jo dobili te dni, nas je naravnost očarala: Njen pojav je prodoren, udaren, osvajač. Ni nekaj, o čemer bi mogli reči, svetovnega kalibra, je reprezentativna, ne razkošna, pač pa elegantna in jo moremo brez oklevanja, pa tudi brez pretiravanja vzporediti z najlepšimi mednarodnimi fotografskimi revijami in ni dvoma, da si bo s tem mogla utreti pot do vseh fotoamaterjev, ki jim je namenjena, in si osvojiti njih srca in simpatije.

Oprema revije je v vsakem pogledu prvovrstna, sodobna. Osnutek za prikupno zunanjo opremo je izdelal naš znani fotoamater, slikar-grafik g. Peter Kocjančič, ki ima v tem oziru že rutino in tradicijo, saj se je ravno tudi s tem že znal uveljaviti pri znamenitih mednarodnih fotografskih revijah v tujini.

Vsebina revija

Iz pisane vsebine revije posnemamo: članek »Fotografologija«, ki ga je napisal g. Ferenc Aszman (Madžarska), »Fotografija in avtonomno izkustvo« v bolgarsčini od g. Georgijeva, dalje je zanimiv članek g. P. in O. Kocjančiča »Pot do umetniških fotografij«, v katerem poudarjata, da je pot do tehnično dobrih fotografij lahka, da pa umetniške fotografije ne nastanejo brez intenzivnega duševnega dela. G. B. Milenkovič iz Beograda obravnava »Stil v fotografiji«, a g. A. Frajtič pa zelo izbrano »Fotografiranje pozimi«, njegov je tudi pregledni članek »Plemeniti postopki«. K vsakemu članku je dodan tudi portret avtorja. Slede celostne etalne rubrike in sicer fotografija v barvah, fotografija za začetni-

ke, amaterska kinematografija ter komentar k slikam. Zaključujejo jo fotografski nasveti, društvene in druge vesti, poročila uredništva ter pregled novosti iz književnega in industrijskega trga. Vsebinska je tako pisana in bogata, da mora zadovoljiti začetnika, ki potrebuje predvsem praktične nasvete, kakor tudi starejše mojstre, ki jih že bolj zanimajo idejni članki in kritične študije. Za dobro vsebino člankov govori dejstvo, da si je urednik znal zagotoviti zadošče domačih sodelavcev, med temi tudi znatno število Slovencev kakor so g. g. Alojzij Pengal, Ante Kornič, Janez Trpin, Peter in Oskar Kocjančič, Lojze Erjavec in drugi ter pridobiti znamenite tujce; omeniti hočemo samo g. L. Misona iz Belgije, g. Itala Bartolija iz Italije, madžarski mojster Ferenc Aszman, g. O. Croya iz Nemčije, ki bo za šest zaporednih števk prispeval »Šest mojstrskih pisem«, v katerih bo na svoj način obdelal vse osnovno znanje fotografije.

Posebno pozornost pa zaslužijo celostne in sijajno uspele reprodukcije slik v formatu 14x20,

ki jih prinaša osem. Povsem svojevrstna je »Pesem oblakov« g. P. Kocjančiča, ki predstavlja tipično slovensko pokrajino, tako da je avtor tudi v sliki pokazal to, kar zagovarja v članku, da naj slike slovenskih fotoamaterjev kažejo

slovensko obeležje

in nosijo slovenski pečat. Dalje so prispevali g. B. Debeljkovič »V smuku«, g. V. Cizelj »V zimskem carstvu«, g. N. Iv. Božinov »Kmečko dete«, g. G. Skrygin »Studijo v belem«, g. A. Skuribin »Zimo«, od prežgaj umrlega člana zagrebskega kluba V. Zupana »Bele sanje« in g. M. Szaba pa »Delavce«.

Ne dvomimo, da bodo tudi slovenski fotoamaterji z veseljem segli po tej reviji in bodo z njo gotovo zadovoljni, kajti poleg dobrih člankov in krasnih reprodukcij ima pred vsemi drugimi sličnimi revijami prav za našega človeka in sedanjí čas še posebno prednost, namreč da je izredno poceni. Celoletna naročnina znaša samo 75 din, posamezna številka pa stane 7 din. Naroča se pri »Fotoklub Zagreb«, Zagreb, Ilica 29-III. V Ljubljani pa se dobi v fototrgovini Joško Šmuc, Tyrševa cesta, palača Slavije.

Janko Branc.

Diplomati potujejo s težkimi oklepnicami

Angleži se tako boje za lorda Halifaxa, »pravega moža na pravem mestu«, da so ga prepeljali v Ameriko s 35.000 tonsko bojno ladjo

Časi so danes na svetu tako resni in nevarni, da se niti diplomate, ki gotovo niso malo pomembni ljudje, ne počutijo preveč varne, kadar na primer odhajajo na svoje službeno mesto ali pa se vračajo domov. Se zlasti pa niso varni tisti, ki gre njihova pot preko voda, nad katerimi lete neprenehoma sovražnikova letala ali pa se pazljivo in skrivaj vrta nad njihovo površino periskop sovražne podmornice.

Na takšno nevarno pot je moral te dni tudi novi angleški veleposlanik v Združenih ameriških državah, lord Halifax. Ker so Angleži, pa tudi Amerikanci prepričani, da bo to »pravi mož na pravem mestu«, so temu primerno tudi poskrbeli za njegovo varnost med potjo iz Evrope v Ameriko. Pa poglejmo, kako:

Lord Halifax se na svoje novo službeno mesto v Ameriko ni odpeljal čez Atlantik s potniško ladjo, kakor je to navada v mirnih časih, pač pa z vojno ladjo. In še kakšno! Izbrali so v ta namen najsoodnejšo oklepnico, ki nima nič manj ko 35.000 ton nosilnosti. To je ladja »George V.«, ki so jo spustili v morje šele februarja 1939. To pa ni bila edina nova bojna ladja, ki so jo Angleži tedaj dogradili. Zaplule so takrat v morske valove še štiri enake vrste, vse po 35.000 ton nosilnosti. So to velike bojne ladje »Princ of Wales«, »Duke of York«, »Jellicoe« in »Beatty«. Oborožene so vsaka z desetimi topovi kalibra 14 palcev. Ne samo ladje, tudi topovi, ki so na njih, so čisto nove vrste in nesejo celo dalje kot pa topovi, ki imajo za en palec večji kaliber, s kakršnimi so oborožene starejše ladje. Nove bojne ladje lahko vozijo s hitrostjo celo čez 30 vozlov na uro.

Lord Halifax je bil na takšni pomorski trdnjavi res lahko čisto miren in prepričan, da se mu ne more nič zgoditi. V Ameriko je varno prispel. On, ki je bil nekoč tako vnet zagovornik mirnih poravnjav med narodi, prav gotovo ni pričakoval, vsaj še pred nekaj meseci ne, da se bo moral odpeljati na svoje novo službeno mesto v Ameriko z najsoodnejšo 35.000 tonsko oklepnico.

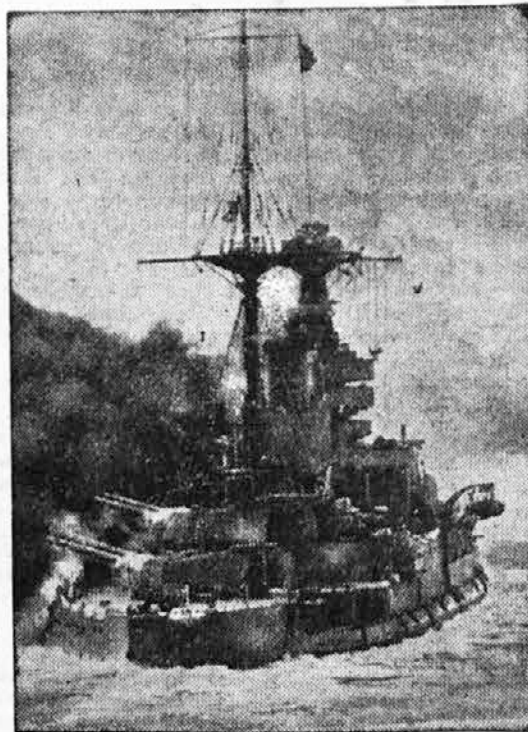
Mumije v zaklonišču

Sedanja vojna tudi mumijam ni prizanesla. Ostanke egiptovskih kraljev bodo prenesli nazaj v »Dolino kraljev«, da bodo imeli mir pred uničujočim delom letalskih bomb. Od tam so jih bili prepeljali arheologi in jih zmotili v njih večnem spanju. Odkopali so jih že lepo število in bi z njimi lahko napolnili precejšnjo dvorano. Za najslavnejše faraone so v Kairu zgradili krasno grobnico, kjer si je mumije teh slavnih egiptovskih kraljev lahko vsak ogledal. Ker pa nad Kairo priletijo večkrat sovražna letala, je nevarno, da bi bombe uničile tudi mumije. To bi bila velika izguba in najbolj varno bo, če jih odpeljejo nazaj, kjer so jih dobili. Tako bodo imele med vojno mumije mir, po vojni pa jih bodo najbrž spet pripeljali iz »Doline kraljev«.

Angleška bojna ladja »King Georg«, ki je pripeljala novega angleškega poslanika v Združene države, Halifaxa, je danes odpula v Evropo, sporoča agencija United Press.

Ob obalah Rokavskega preliva nastajajo vedno nove ceste, ki jih grade nemški vojaški oddelki. Po nemških poročilih so te ceste zelo trdno zgrajene, da bi mogle vzdržati velik promet tudi z najtežjimi vozili.

31.000 tonska angleška vojna ladja vrste »Malaya«, ki je bila zadnjic pri bojih na Sredozemskem morju menda poškodovana.

V sovjetski mornarici so uvedli nove uniforme in nove stopnje: admirale, generale pomorskih letalskih skupin ter obrežne obrambe. Najvišja stopnja v sovjetski mornarici je »admiral rdečega brodovja«. Tega naslova Sovjeti doslej niso poznali.

Stvari, ki so vsak dan na vrsti: Svetilni plin

Svetilni plin je velike važnosti. Uporablja jo ga za razsvetljavo, predvsem po ulicah, pa tudi v gospodinjstvu za kurjavo raznih plinskih štedilnikov in peči.

Svetilni plin pridobivajo plinarne s suho destilacijo črnega premoga boljše vrste. (Suha destilacija je segrevanje premoga ali lesa v zaprtih posodah brez dostopa zraka.)

V plinarnah napolnijo podolgate posode (retorte) s premogom in močno segrevajo brez dostopa zraka. Pri tej suhi destilaciji premoga nastane poleg nekaterih drugih snovi tudi svetilni plin in koks. Razvijajoči se svetilni plin je pomešan s parami katrana, vode in amonjaka. Zato napeljejo to nečisto plinsko zmes skozi posebne naprave in aparate, kjer se posebej izločita katan in amonjakova voda. Vendar svetilni plin še vedno ni popolnoma čist. Posebni izpiralniki in čistilniki očistijo plin še preostalih snovi, posebno takih, ki pri gorenju neprimerno diše. Tako očiščen plin se nabira v velikih zvonastih poveznikih iz močne pločevine. To so tako imenovani plinohrami. Od tu odvajajo plin v cevi, ki so razporedene po vsem mestu.

Svetilni plin je zmes raznih gorljivih snovi, ki sestojijo iz ogljika in vodika, pa jih zato imenujemo ogljikovi vodiki. Svetilni plin ima nekako sladk značilen vonj, gori s svetlim plamenom in daje precej vročine. Z zrakom pomešan je eksploziven. Ker je strupen, moramo z njim previdno ravnati. Sam goreč plin ne daje zadostne razsvetljave, zato imamo na vseh plinskih svetilkah Amerove mrežice, narejene iz redkih kovin, ki imajo lastnost, da užarjene dajo lepo zelenkasto-belo svetlobo.

RADIO

Program radio Ljubljana

Sreda, 29. januarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Iz operet (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Šrnel »Ljubljana« — 14 Poročila, objave — 17.30 Veseli odmevi (plošče) — 18 Mladinska ura: a) O plazovih (g. Janko Sicherl); b) Sport v literaturi (g. prof. Fr. Vodnik) — 18.40 Katoliška obnova v XVI. in XVII. stol. (g. prof. S. Lenarčič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Kozakiški zbori (plošče) — 20 Gorenjski trio, vmes poje g. Janez Ahačič — 20.45 Reproduciran koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila. Konec ob 22.20.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVI SLUŽBI

Čisto po vzgledu ruske boljševiške stranke, je tudi Kominterneta imela »nadzorstveno komisijo«, ki naj bi bdela nad politično moralno članov. Tista leta, ko je Stalin potegnil nase vse oblast in je bil med posameznimi smerni v boljševiški stranki dobival vedno ostrjeje oblike, je volunostv doma postalo edini posel te ustanove. Nadzorstvena komisija je iz ruske komunistične stranke pometala vse omahujoče stalince. Nadzorstvena komisija Kominterne se je pa po tem primeru ravnala na mednarodnem področju.

Toda med vsemi preganjalnimi orodji, ki jih ima Stalinova vlada na razpolago, je nadzorstvena komisija še eno od milejših. Drugo tako orodje, ustvarjeno v začetku kot pomožna ustanova nadzorstveni komisiji, je oddelek, ki nosi nedolžno ime »Kaderski odsek«.

Ta odsek je danes orožje GPU v Kominterni. Dolga leta je vodil Krajewski, poljski komunist, ki je bil prijatelj Dzierdžinskega, prvega voditelja sovjetske skrivne policije, in dolga leta agent Kominterne v Združenih državah ter v latinski Ameriki. Krajewski je nastavljal svoje agente v sleherno komunistično stranko ter spravil volunostv v stranki sami na sedanjo višino največje sposobnosti. Voditelj tega »Kaderskega odseka« se vsakih deset dni snide z voditeljem določenega odseka GPU, da mu izroči gradivo, ki so ga zbrali njegovi agenti. GPU potem te podatke ob primernih prilikah uporabi. Ta policijski oddelek v Kominterni je tisti, ki danes preiskuje prav do vira vsak, tudi najmanjši sled nasprotovanja Stalinu v tujini. Posebno hudo je zasleduje vse grožnje, ki prihajajo ljudem v ruski komunistični stranki od tujih komunistov, sumljivih opozicije.

K najbolj zopernim nalogam, ki so odkazane temu oddelku, spada naloga, povabljati v Moskvo tuje komuniste, ki so osumljeni nezvestobe do Stalina. Komunist, ki si misli, da je s Kominterno v izbornih odnosih, dobi od izvršnega odbora sporočilo, da ga v Moskvi potrebujejo. Laska mu, ko vidi tako priznanje o svoji pomembnosti, zato hiti v prestolnico Kominterne. Ko pride tja, ga izroče GPU — in izgine.

Marsikateri tak lov pripisujejo »Kaderskemu odseku«, ki po svoji ogledniški mreži ne dohva pogosto samo napačne, temveč tudi zlobne podatke, ki naj dokazujejo, da oseba, za katero gre, ni do lasu natančno na Stalinovi črti. Nikdar ne bo mogoče ugotoviti, koliko tujih komunistov so tako zvalili v Moskvo in jih tam spravili s poti.

Moskva pa ima še bolj pretkane načine, kadar gre za obračunavanje s tujimi komunisti, ki so v nemilosti. Pomembno politično osebnost, ki uživa še kaj ugleda, je treba najprej spraviti ob dober glas, preden je zrela za končno ohlavljenje. Treba ji je vzeti v oči komunistov ves ugled v lastni državi. Ko se je to zgodilo, je pa dovoljen kratek obračun.

Postopek za jemanje ugleda poteka po dobro premišljenem zasnutku. Obdolženca je treba najprej odstraniti iz strankarskega dela v lastni državi. Ko ga naroče v Moskvo, mora izbirati med pokorščino in med neposredno izključitvijo. Izbira ni težka in tako mož ostane v komunistični stranki.

Toda če je to človek, ki ima v stranki stopnjo in sloves, ga ne morejo kar tako ponižati za tekača v kaki sovjetski pisarni. Zato pokličejo v uradne prostore Kominterne, kjer izve, da so ga zbrali za važno nalogo na Kitajskem, na Bližnjem Vzhodu ali latinski Ameriki.

To je začetek njegovega koneca. Ločili so ga od lastne stranke, ga postavili v daljnjo tujo okolico, kjer more le malo doseči. Ko se vrne v Moskvo, stoji pred neizprosno poglavarjem Kominterne. Poglavar pravi:

»No, tovariš, kakšne uspehe morete izkazati po šestih mesecih, ki ste jih prebili v Braziliji in sprito tisoč funtov šterlingov, ki ste jih zapravili?«

Izgovori ne pomagajo nič. Običajni dokaz — ki odgovarja dej-

stvom, da brazilski delavski razred še nima dovolj politične zavesti, da bi doumel komunistične nauke, ta dokaz najde gluha ušesa. Njegovi tovariši doma so o vsem prav kmalu poučeni, svojega bivšega voditelja gledajo v novi luči — če ga niso že zdavnaj pozabili. Kominterneta ga je poslala v Brazilijo, pa ni izpolnil pričakovanj!

Zatem pride naslednji samoumevni korak. Mož dobi mesto v kateri od tisoč sovjetskih pisarn. Zdaj je samo še najemnik sovjetske vlade in njegova politična pot je končana. Če ima kaj hrbtenice, bo od tega trenutka poznal samo še eno prizadevanje, priti iz Sovjetske zveze domov, da bo pretrgal vse zveze z njo in s Kominterno. To pa se ne posreči prav pogosto.

Eden najžalostnejših primerov te vrste, je bil primer mojega prijatelja, Stanislava Hubermanna, brata svetovno znanega goslača. Hubermann, ki je bil med nami poznan kot Staš Huber, je med svetovno vojno stopil v poljsko prevratno gibanje. Hrabra je delal v skrivni komunistični stranki ter kmalu postal eden njenih voditeljev. Na Poljskem je prebil veliko zaporov in policija ga je pogosto strahovito pretepala.

Ko je Kominterneta sklenila, da izmenja osrednji odbor poljske stranke, so Hubermanna poklicali v Moskvo. Tam je kmalu videl, kako so ga prestavili v novo pisarno, ki je imela posla s železnici. Ta železniška storija je za Huberja bila čisto tuj svet. Zastonj je z vso silo pritiskal, da bi ga spet poslali za strankarsko delo na Poljskem. Rinili so ga iz ene pisarne v drugo in mu dajali tako priliko, da je z vseh strani spoznal sovjetsko uradnjakarstvo. Ni pa dobil dovoljenja, da bi se vrnil k svojim poljskim tovarišem.

Bil je še v Moskvi in je delal kot neznan tajnik v kdo ve katerem sovjetskem uradu, ko so v Sovjetskem domu praznovali petnajsto obletnico po ustanovitvi Internacionalne komunistične mladine. Na odru so stali novi dostojanstveniki sovjetske vlade v vsej svoji krasoti. Imeli so genljive govore, ki so podčrtavali veliko vlogo, katero je mladinska Internacionala igrala v Rusiji in po svetu.